

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету

І.М. Савицька

“ 4 ” червня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук
протокол № 9 від 3 травня 2022 р.

в.о. завідувача кафедри
В.В. Стрілець

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
С.О. Білан

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 29 міжнародні відносини

(шифр і назва спеціальності)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

(шифр і назва спеціальності)

гуманітарно-педагогічний

(назва факультету)

розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Асатуров С.К.

Київ – 2022 р.

**Опис навчальної дисципліни Вступ до спеціальності
«Міжнародні відносини»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>29 міжнародні відносини</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u> (шифр і назва)	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна (вибіркова)	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2022/23	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття		_____ год.
Самостійна робота	45 год.	_____ год.
Індивідуальні завдання		_____ год.
Навчальна практика	30 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	3 год. 3 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання дисципліни: на основі сучасних теоретико-методологічних підходів розкрити природу, сутність міжнародних відносин як явища суспільного життя історичної і політологічної категорії та самостійної науки, показати етапи їх історичного розвитку, середовище, види і типи, проаналізувати функціональну та інституціональну структуру міжнародних відносин, закономірності, тенденції і проблеми розвитку в умовах глобалізаційних процесів. При цьому стратегічним завданням є формування у студентів чіткої, логічно послідовної і структурованої системи знань та уявлень щодо своєї майбутньої професійної підготовки.

Зв'язок з іншими дисциплінами.

Навчальна дисципліна - Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини» є базовою для студентів згаданої спеціальності і тісно пов'язана з такими дисциплінами, як «Основи світової політики», «Філософія», «Політологія», «Історія міжнародних відносин», „Міжнародні відносини та світова політика», «Теорія міжнародних відносин».

Інформаційні джерела: базові підручники як вітчизняні, так і зарубіжні, навчальні посібники (основна література), монографії, словники, енциклопедії, статті, тези, статистичні дані (додаткова література).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. місце дисципліни в системі підготовки фахівців у сфері міжнародних відносин;
2. історію, традиції, специфіку і особливості роботи НУБіП України, гуманітарно-педагогічного факультету та кафедри історії і політології;
3. основні форми і методи підготовки спеціалістів міжнародних відносин;
4. навчальні плани і основні вимоги що до організації навчально-виховного процесу по підготовці фахівців з міжнародних відносин;
5. понятійний та категоріальний апарат дисципліни;
6. основні теоретико-практичні положення вивчення системи міжнародних відносин і зовнішньої політики;
7. місце і роль України на світовій арені;

вміти:

1. характеризувати об'єкт та предмет дисципліни «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини», її основні поняття та категорії;
2. теоретично, науково-методологічно та практично підходити до вивчення спеціальності;
3. класифікувати основні джерела і літературу, вміти працювати з джерелами і літературою з міжнародних відносин і зовнішньої політики;
4. виділяти інтереси України у глобальних міжнародних відносинах.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що вони характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- **загальні компетентності (ЗК)**

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї;

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 13. Здатність бути критичним і самокритичним

- **спеціальні (фахові) компетенції (СК)**

СК 1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій;

СК 2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, без пековому, правовому, економічному, суспільному, культурному, інформаційному тощо;

СК 3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках та міждисциплінарних дослідженнях;

СК 5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держави;

СК 8. Усвідомлювати національні інтереси України на міжнародній арені

СК 12. Здатність до здійснення комунікацій та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин українською та іноземними мовами.

**2. Програма навчальної дисципліни
для повного терміну денної форми навчання:**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини як навчальна та наукова дисципліна												
Тема 1 Міжнародні відносини як напрям вищої освіти	6	2				4						
Тема 2. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах, традиції підготовки бакалаврів-міжнародників у НУБіП України	8	4				4						
Тема 3. Міжнародні відносини як наука	8	4				4						

і предмет дослідження												
Тема 4. Основні категорії та поняття МВ	10	4	3			3						
Разом за змістовим модулем 1	32	14	3			15						
Змістовий модуль 2. Підходи до дослідження міжнародних відносин												
Тема 5. Системний підхід у вивченні МВ	6	2				4						
Тема 6. Історичні типи міжнародних систем.	8	2	2			4						
Тема 7. Геополітика як напрям досліджень МВ	12	4	4			4						
Разом за змістовим модулем 2	26	8	6			12						
Змістовий модуль 3. Зовнішня політика та дипломатія												
Тема 8. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики	7	2				4						
Тема 9. Зовнішня політика та дипломатія	8	2	2			4						
Тема 10. Сучасна система міжнародних відносин	9	2	2			5						
Тема 11. Україна в світовій політиці	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 3	32	8	6			18						
Усього годин	90	30	15			45						

4. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категоріально-понятійний апарат міжнародних відносин	2
2	Історичні форми системи міжнародних відносин.	2
3	Геополітичні витоки, причини і наслідки найважливіших подій в історії міжнародних відносин	4

4	Дипломатія та дипломатична служба	2
5	Основні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин	3
6	Зовнішня політика України в сучасних умовах	2
	Всього	15

5. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дипломатія, зовнішня політика, геополітика: поняття, співвідношення та взаємовпливи у глобальній системі сучасних міжнародних відносин	6
2	Проблеми національної безпеки України у сучасному глобалізованому світі	6

6. Індивідуальні завдання

1. Дайте коротку характеристику розвитку зовнішньої політики України ХХ – початку ХХІ ст.
2. Перерахуйте і коротко охарактеризуйте діяльність міністрів закордонних справ України після проголошення Акту незалежності.

7. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
2. Вестфальська система міжнародних відносин.
3. Визначення та класифікація міжнародних організацій.
4. Визначення та предмет геополітики.
5. Віденська система міжнародних відносин. Основні етапи становлення та розвитку.
6. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
7. Геополітичні наслідки Другої світової війни.
8. Геополітичні наслідки розпаду СРСР та завершення «холодної війни».
9. Глобальні проблеми в міжнародних відносинах.
10. Декларація про державний суверенітет від 16 липня 1990 р.
11. Джерела геополітики. Географічний детермінізм
12. Дипломатія та дипломатична служба.
13. Довестфальський період міжнародних відносин.
14. Закон про «Основи внутрішньої та зовнішньої політики України» від 01 липня 2010 р.
15. Зовнішня політика, дипломатія, міжнародні відносини.
16. Криза та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
17. Механізми вироблення та здійснення зовнішньої політики України.
18. Міжнародна та світова політика
19. Моно- та багатополярність у сучасній системі МВ.
20. Національний інтерес у міжнародних відносинах та світовій політиці.

21. Організація Об'єднаних Націй: основні органи, мета діяльності, роль у світовій політиці.
22. Основні задачі України у політиці стосовно ЄС.
23. Основні задачі України у політиці стосовно НАТО.
24. Основні задачі України у політиці стосовно РФ.
25. Основні задачі України у політиці стосовно своїх сусідів.
26. Основні задачі України у політиці стосовно США.
27. Основні закони та категорії геополітики.
28. Основні напрями зовнішньої політики України. Постанови Верховної Ради України від 02 липня 1993 р.
29. Основні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин.
30. Охарактеризуйте місце Китаю у регіональній та світовій системі міжнародних відносин.
31. Охарактеризуйте місце Німеччини у регіональній та світовій системі міжнародних відносин.
32. Охарактеризуйте місце РФ у регіональній та світовій системі міжнародних відносин.
33. Охарактеризуйте місце США у регіональній та світовій системі міжнародних відносин.
34. Охарактеризуйте місце Франції у регіональній та світовій системі міжнародних відносин.
35. Охарактеризуйте місце Японії у регіональній та світовій системі міжнародних відносин В.
36. Поняття міжнародних відносин.
37. Поняття міжнародної системи.
38. Поняття цивілізації у міжнародних відносинах.
39. Причини неефективності Ліги Націй як універсальної міжнародної організації.
40. Проблема взаємодії цивілізацій і їхній вплив на міжнародні відносини. Концепція «зіткнення цивілізацій».
41. Релігійний фактор у міжнародних відносинах.
42. Роль міжнародних організацій у світовій політиці.
43. Система міжнародних відносин. Історичні типи систем міжнародних відносин.
44. Системний підхід у дослідженні міжнародних відносин.
45. Співвідношення внутрішньої і зовнішньої політики.
46. Створення Ліги Націй та її діяльність.
47. Стратегічні задачі України у сфері зовнішньої політики
48. Стратегія західної цивілізації в рамках концепції «зіткнення цивілізацій» Хантінгтона.
49. Структура міжнародної системи.
50. Суб'єкти міжнародних відносин. Міжнародна стратифікація держав.
51. Сучасна система міжнародних відносин. Основні актори та центри сили.
52. Україна в сучасному геополітичному просторі
53. Фактор сили в міжнародних відносинах. Концепція «балансу сил».
54. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Основні характеристики та етапи.
55. Визначення поняття «Дипломатія».
56. Визначення поняття «Дипломатичний апарат».
57. Визначення поняття «Дипломатична служба».
58. Традиції підготовки фахівців-міжнародників в НУБіП України.
59. Методологія дослідження проблем сучасних міжнародних відносин.
60. Періодизація історії світової політики та міжнародних відносин.

61. Основні етапи становлення сучасної дипломатії та, їх сутність та коротка характеристика.
62. Закон України Про дипломатичну службу.

8. Методи навчання

При вивченні курсу «Вступ до спеціальності Міжнародні відносини» застосовуються 3 групи методів навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група охоплює вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція); наочні (ілюстрація, презентація); практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи – робота з книгами, робота з методичними матеріалами, робота з Інтернет-джерелами, творчі завдання.

При вивченні курсу активно використовуються інтерактивні методи (при веденні лекцій та семінарських занять) та проблемно-пошукові методи навчання (як при веденні аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи студентів).

Що стосується методів стимулювання і мотивації навчання, то досвід підтверджує ефективність навчальних дискусій.

9. Форми контролю

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка складається з трьох змістових модулів.

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Методи модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування. Іспит.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовний модуль №1					Змістовний модуль №2					30	100
T1	T2	T3	T4		T5	T6	T7	T8			
10	8	8	8		8	10	8	10			

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
--------------------	-------------	------------------------	------------------------

Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R**_{дис} (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R**_{НР} (до 70 балів): **R**_{дис} = **R**_{НР} + **R**_{ат}.

11. Рекомендована література Методичне забезпечення

1. Асатуров С.К. Навчальна робоча програма «Вступ до спеціальності Міжнародні відносини».
2. Лебедева М. М. Мировая политика: Учебник для вузов. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Аспект Пресс, 2006.
3. Мировая политика и международные отношения: Учебное пособие / Под ред. С. А. Ланцова, В. А. Ачкасова. – СПб.: Питер, 2009.
4. Міжнародні системи та глобальний розвиток: підручник. / Кер. авт. колективу О.А.Коппель; за ред. А.В.Губерського, В.А.Манжолі. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 606 с.
5. Никитина Ю. А. Международные отношения и мировая политика: Введение в специальность: Учеб. пособие для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2009.
6. Системи міжнародних відносин. Навчальний посібник. / За ред. В. А. Манжолі. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007.

Основна література

1. Коппель О.А., Пархомчук Е.С. Міжнародні системи та глобальний розвиток – К., 2006.
2. Мадіссон В. В., Шахов В. А. Політологія міжнародних відносин. – К.: Либідь, 1997.
3. Мальський М. З., Мацяк М. М. Теорія міжнародних відносин. – Львів, 2002.
4. Міжнародні системи та глобальний розвиток: підручник. / Кер. авт. колективу О.А.Коппель; за ред. А.В.Губерського, В.А.Манжолі. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 606 с.

5. Никитина Ю. А. Международные отношения и мировая политика: Введение в специальность: Учеб. пособие для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2009.
6. Системи міжнародних відносин. Навчальний посібник. / За ред. В. А. Манжолі. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007.
7. Цыганков П. А. Теория международных отношений. – М.: Гардарики, 2002.

Допоміжна

1. Андрущенко (Гринько) С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі. – К.: Логос, 2005.
2. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-р, 2000.
3. Зленко А.М. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України: підручник / за ред. В.А.Манжолі. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 379 с., іл.
4. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Знання України, 2004.
5. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. – Львів, 1995.
6. Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики – 65 років / брошура. – КНУ ІМВ, 2010.
7. Київський національний університет імені Тараса Шевченка – 175 років. Київ: Україна, 2010. – 27 с.
8. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навч. посіб. / М. З. Мальський, Ю. М. Мороз, О. С. Кучик та ін.; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. – К.: Знання, 2010.
9. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник / В.А.Манжола, В.Ю.Константинов, С.В.Андрущенко та ін., кер. авт. кол. В.А.Манжола; за ред. Л.В.Губерського. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 512 с.

15. Ресурси мережі Інтернет

1. JSTOR (sources for academic content) – <http://www.jstor.org/>
2. SAGE Publications – <http://www.sagepub.com/>
3. Бібліографічна і реферативна база даних SCOPUS – <http://www.scopus.com/>
4. Сайт Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка – <http://www.iir.kiev.ua/>
5. Сайт Міністерства освіти і науки України (нормативні документи в галузі освіти і науки) – <http://www.mon.gov.ua/>